

Duchovněvědecká nauka o člověku

ŠESTNÁCTÁ PŘEDNÁŠKA

Kristův čin a odpůřčí duchovní mocnosti Lucifer, Ahriman, Asuras

22. března 1909

Dnes se budeme zabývat otázkou, čím současnému člověku duchovní věda, jak je zde míněna, vlastně je; a chceme na tuto otázku odpovédět na základě mnohého, co jsme poznali během přednášek, hlavně v poslední zimě. Zprvu by se přece člověku mohlo jevit, jako kdyby tato duchovní věda byla světovým názorem jako jiné světové názory přítomnosti. Dalo by se říci: Záhady bytí jsou zde; lidé se pokoušejí různými prostředky, které mají k dispozici, náboženskými i vědeckými cestami si tyto záhady bytí zodpovědět, nebo, jak se říká, svoji touhu po poznání a vědění tím uspokojit. Nyní by se tato duchovní věda mohla právě tak označovat jako jiné světové názory přítomnosti, ať už se jmenují materialismus, monismus, spiritualismus, idealismus, realismus atd., mohla by se označovat jako jiné světové názory přítomnosti jako něco, co má uspokojovat pouhou touhu po vědění. Ale tak to není. Je to v tom, že co si člověk získá pomocí této duchovní vědy, má jako pozitivní, stále působící životní statek, který uspokojuje nejen jeho myšlenky, potřebu poznávání, ale je reálným činitelem v samotném životě. Když to chceme pochopit, potom musíme dnes začít poněkud širě. Musíme si jednu představit ze zcela určitého hlediska vývojovou dráhu lidstva. Učinili jsme to již častěji. Ale dnes to chceme učinit opět z jiného hlediska.

Častěji jsme se dívali nazpět do dob, které předcházely velkou atlantskou potopu, ve kterých žili naši předkové, to znamená naše vlastní duše v tělech předků na staré atlantské pevnině mezi Evropou, Afrikou a Amerikou. A pohlíželi jsme nazpět na ony ještě starší doby, které označujeme jako doby lemurské, ve kterých lidské duše, které jsou nyní vtělené, stály na mnohem nižším stupni bytí než dnes. K tomu se dnes ještě jednou vrátíme. Nejprve si řekněme: Člověk se dnes domohl stupně svého dnešního citového života, volního života, inteligence, dokonce své postavy tím, že v pozemském bytí spolupůsobily ony duchové bytosti, které stojí ve vesmíru výš než člověk. Častěji jsme si přece objasňovali, které duchové bytosti se na tom podílejí.

Mluvili jsme o duchových bytostech, které nazýváme Trůny, duchy moudrosti, duchy pohybu, formy, osobnosti atd.

To jsou velcí dílovedoucí a stavitelé bytí, to jsou ony bytosti, které krok za krokem posouvali naše lidské pokolení kupředu až po náš dnešní stupeň bytí. Nyní si musíme ještě jednou zcela zřetelně postavit před duši, že zasahovali ještě jiní duchové a jiné bytosti než ty, které lidský vývoj vedou kupředu. Určitým způsobem zasahovaly duchové bytosti, které stojí nepřátelsky vůči duchovým mocnostem krácejícím kupředu. A pro každé z těchto údobí, jak pro lemurské, tak pro atlantské, tak také pro naši poatlantskou dobu, v níž žijeme, můžeme udat, které bytosti přinesly takřka překážky, které duchové bytosti se nepřátelsky stavěly proti těm, jež chtějí lidstvo vést pouze kupředu. V lemurském věku, v prvním pozemském bytí, kterým se dnes budeme zabývat, zasáhly do lidského vývoje bytosti luciferské. V jistém vztahu se staví nepřátelsky vůči těm mocnostem, které tehdy chtěly vést člověka pouze kupředu. V atlantském věku se stavěly nepřátelsky vůči pokračujícím mocnostem duchové, které nazýváme duchy ahrimanskými nebo také mefistofelskými. Ahrimanští duchové, mefistofelští duchové, to jsou ti, kteří vlastně, bereme-li jména přesně jsou ve středověkém názoru nazýváni duchy satanskými, kteří se nesmí zaměňovat s Luciferem.

V našem věku postupně ještě vstoupí jiné brzdící bytosti do cesty bytostem postupujícím vpřed. O nich promluví potom. Nejprve se otážíme, co vlastně tito luciferští duchové způsobovali ve starém lemurském věku.

K tomu všemu dnes přihlédneme ze zcela určitého hlediska. Kde vlastně zasáhli luciferští duchové ve starém lemurském věku? - Nejlépe porozumíte, oč vlastně při tom jde, pohlédnete-li ještě jednou zpět, jak se člověk vyvíjel.

Vy víte, jak se člověk na starém Saturnu vyvinul tím, že Trůnové vylili vlastní substanci, a že zde byla položena první vložka k lidskému fyzickému tělu. Víme, že potom duchové moudrosti na Slunci vstúpili člověku tělo éterné neboli životní. Nyní bylo na duchových bytostech formy, dát člověku na Zemi já, aby se člověk tím, že se odlišuje od svého okolí, mohl stát určitým způsobem samostatnou bytostí. Ale i když vlivem duchů formy by se člověk stal samostatnou bytostí vzhledem k zevnímu světu, vzhledem k tomu, co jej na Zemi obklopuje, nebyl by se vlivem duchů formy nikdy stal samostatnou bytostí vůči nim samým; byl by na nich zůstal závislý, byli by ho vodili a řídili jako na vodítku. Ze se tak nestalo, je v jistém vztahu dokonce blahodárný účinek skutečnosti, že se v lemurské době postavily luciferské bytosti proti duchům formy. Tyto luciferské bytosti daly člověku čekatelství na svobodu. Ovšem tím daly člověku také možnost zla, možnost úpadku do smyslových vášní a žádostí. Do čeho vlastně tito luciferští duchové zasáhli? Zasáhli do toho, co zde bylo, totiž do toho, co bylo člověku dáno naposled, do astrálního těla, co tehdy bylo v člověku v jistém vztahu tím nejnítěrnějším. V tom se usadili, toho se zmocnili. Jinak by se tohoto astrálního těla, kdyby nepřišly luciferské bytosti, zmocnili pouze duchové formy. Tomuto astrálnímu tělu by vstúpili ony síly, které člověku dávají lidskou tvář, které člověka právě dělají k obrazu Božímu, k duchům formy. To všechno by se stalo z člověka, kdyby zůstal závislý na těchto bytostech formy po celý svůj život, po celou věčnost.

Nyní se jakoby vplížily luciferské bytosti do astrálního těla, takže teď působily dva druhy bytostí v astrálním těle: ony bytosti, které člověka ženou kupředu, a ony bytosti, které člověka v tomto netajeném hnaní kupředu sice brzdí, zato ale vnitřně upevňovaly jeho samostatnost. Kdyby luciferské bytosti nepřišly, zůstal by člověk ve stavu nevinnosti a čistoty ve svém astrálním těle. Nebyly by do něho vstupovaly žádné vášně, které by ho přiměly žádat, co všechno může člověk najít pouze na Zemi. Luciferské bytosti takřka učinily vášně, pudy a žádosti hustšími, nižšími. Jinak, kdyby nepřišly luciferské bytosti, zůstal by člověk takový, že by neustále toužil vzhůru ke své domovině, k duchovým říším, z kterých sestoupil. Neoblíbil by si to, co je okolo něho na Zemi, nemohl by mít zájem o pozemské dojmy. K tomuto zájmu, k tomuto dychtění po pozemských dojmech dospěl vlivem luciferských duchů. Vtěsnali ho do pozemské sféry tím, že mu prostoupili jeho nejnítěrnější složku, jeho astrální tělo. Čím se stalo, že v oné době člověk nepropadl úplně zájmům a žádostem smyslového světa.

Stalo se to tím, že se duchové, kteří člověka dostávají kupředu, chopili svých prostředků k protiúčinku. Chopili se jich tím způsobem, že do lidské bytosti prosadili něco, co by jinak v této lidské bytosti nebylo, prosadili do ní nemoc, utrpení a bolesti. To se stalo nutnou protiváhou činů luciferských duchů.

Luciferští duchové dali člověku smyslovou žádost, vyšší bytosti se chopily svých prostředků proti tomu v tom smyslu, že člověk nyní nemohl bezpodmínečně propadat tomuto smyslovému světu, že ke smyslovým žádostem a smyslovým zájmům přidaly nemoc a utrpení, takže na světě je přesně tolik utrpení a bolestí jako výlučného zájmu o fyzický, smyslový svět. Obojí je v úplné rovnováze, žádného není ve světě více: právě tolik je smyslových žádostí, právě tolik je smyslových vášní, jako je nemocí a bolestí. To bylo vzájemné působení luciferských duchů a duchů formy v lemurském věku. Kdyby tito luciferští duchové nepřišli, nesestoupil by člověk tak brzy do pozemské sféry. Jeho vášně, jeho žádost po smyslovém světě také způsobila, že měl dříve své oči otevřené, že mohl dříve vidět celý okruh smyslového bytí. Kdyby to mohlo jít pravidelně podle postupujících duchů, viděl by člověk

okolí teprve od středu atlantské doby. Ale byl by je viděl duchovně, nikoli tak jako dnes, viděl by je tak, že by mu bylo všude výrazem duchových bytostí. Tím, že byl člověk sveden dolů do pozemské sféry, že ho jeho pozemské zájmy a žádosti stlačily dolů, stalo se to jinak, než jak by se to stalo uprostřed atlantské doby.

Tím se zamíchali do toho, co mohl člověk vidět a pochopit, ahrimanští duchové, ti duchové, které můžeme také pojmenovat duchy mefistofelskými. Tím upadl člověk do omylu, upadl do toho, co by se vlastně teprve dalo nazvat vědomým hříchem. Tedy od středu atlantské doby působí na člověka zástup ahrimanských duchů. K čemu tedy tento zástup ahrimanských duchů člověka svedl? Svedl ho k tomu, že to, co je v jeho okolí, považuje za materiální, že skrze toto materiální nevidí jeho pravé základy, to duchovní. Kdyby člověk viděl v každém kameni, v každé rostlině a v každém zvířeti duchovní podstatu, nikdy by neupadl do omylu a tím do zla, nýbrž byl by, kdyby na něho působili pouze vpřed postupující duchové, uchráněn oněch iluzí, do kterých musí stále upadat, když staví jen na výpovědi smyslového světa.

Co nyní proti tomu podnikly ty duchové bytosti, které chtějí člověka uchovat v jeho postupu, proti tomuto svodu, proti omylu a iluzi ze smyslového vnímání? Podnikly proti tomu to, že člověk je nyní právem - přirozeně nastávalo to jen pomalu a pozvolna, ale zde spočívají síly, proč to nastalo - takřka přesazen ven ze smyslového světa, a tím mu daly zase možnost nést svoji karmu a pracovat na ní. Jestliže tedy ty bytosti, které měly napravit svod luciferských bytostí, utrpením a bolestí, dokonce i to, co s tím souvisí, co přineslo do světa smrt, pak ony bytosti, které chtěly vylepšit, co proudí z omylu o smyslovém světě, daly člověku možnost, svou karmou opět odstranit veškerý omyl, setřít zase všechno zlo, které na světě způsobil. Neboť co by se bylo stalo, kdyby člověk propadl pouze zlu, omylu? - Potom by se člověk postupně sjednotil s omylem, nemohl by kráčet kupředu; neboť s každým omylem, s každou lží, s každou iluzí si házíme překážku do cesty vpřed. Vždy bychom se vraceli o to více v našem postupu, oč více si házíme do cesty překážek vlivem omylu a hříchu, kdybychom nebyli schopni omyl a hřích korigovat, to znamená, nemohli bychom v pravdě dosáhnout lidského cíle. Bylo by nemožné dosáhnout toho, co je lidským cílem, kdyby nepůsobily opačné síly, síly karmy. Představte si, že se v životě dopustíte nějakého bezpráví. Toto bezpráví, kterého jste se dopustili, neznamená, kdyby se tak váš život zastavil, nic menšího, než že krok, který byste udělali kupředu, kdybyste se nedopustili bezpráví, ztratíte. A tak s každým bezprávím byste ztratili jeden krok, a bylo by postaráno o to, abyste učinili dostatečně mnoho zpětných kroků. Kdyby nebyla dána možnost pozvednout se nad omyl, musel by se člověk nakonec do omylu propadnout. Nastalo však dobrodiní karmy. Co znamená toto dobrodiní pro člověka? - Je karma něco, čeho by se člověk měl bát, před čím by měl pociťovat hrůzu? Ne! Karma je moc, za kterou by člověk vlastně měl být světovým plánům vděčný. Neboť karma nám říká: Dopustil-li ses omylu - s Bohem nejsou žerty! Co jsi zasel, musíš také sklídit. Tento omyl způsobuje, že jej musíš opravit; potom jsi jej ze své karmy odstranil a můžeš zase pokročit o kus dále.

Bez karmy by bylo naše pokračování na životní dráze nemožné. Karma nám prokazuje dobrodiní tím, že každý omyl musíme zase napravit, že všechno, čím jsme se vrátili zpět, musíme konat znovu. Tak následkem Ahrimanových činů nastoupila karma.

A jdeme nyní dále. V naší době jdeme vstříc věku, ve kterém se k člověku budou blížit jiné bytosti, bytosti, které budou stále více v budoucnosti, která leží před lidstvem, zasahovat do lidského vývoje. Přesně tak, jak zasahovali luciferští duchové v lemurském věku, ahrimanští duchové v atlantském věku, tak budou postupně zasahovat bytosti také v našem věku. Ujasněme si, co to bude za bytosti.

Bytosti, které zasáhly v lemurském věku, o nichž jsme museli říci: zahrnily se v astrální těle člověka, stáhly jeho zájmy, jeho pudy a žádosti do pozemské sféry. Do čeho, přesněji řečeno, se tyto luciferské bytosti usadily[^]

Pochopíte to jen tehdy, když položíte za základ ono členění, podané v mojí knize Theosofie. Tam je ukázáno, že na člověku máme rozlišovat jeho tělo fyzické, potom jeho tělo éterné nebo životní a jeho tělo astrální, nebo, jak jsem ho tam pojmenoval, tělo pocitové nebo tělo duševní.

Pozorujeme-li tyto tři články, potom jsou to přesně ty tři články, dané člověku před jeho pozemskou dráhou. Co se zde jmenuje fyzické tělo, to bylo založeno na starém Saturnu, co se jmenuje éterné tělo, bylo založeno na Slunci, a to, co se jmenuje duševní nebo pocitové tělo, bylo založeno na starém Měsíci. Nyní na Zemi se pozvolna přidává duše pocitová, která je vlastně nevědomou přeměnou, nevědomým zpracováním pocitového těla. Do duše pocitové se zakotvil Lucifer, sem dovnitř se vplížil, zde sedí. Dále vznikla vlivem nevědomého přepracování éterného těla duše rozumová. Přesněji se o tom mluví v pojednání o „Výchově dítěte“. V tomto druhém článku lidské duše, v duši rozumové, tedy v přepracované části éterného těla, se pevně zasadil Ahriman. Je zde uvnitř a vede člověka k falešným úsudkům o hmotném prvku, vede jej k omylu, hříchu a lži, ke všemu, co právě přichází z duše rozumové nebo pocitové. Člověk se například oddává iluzi, že hmotou je dáno to správné, a to je našeptávání Ahrimana, Mefistofela. Za třetí přichází na řadu duše vědomá, která spočívá v nevědomém přepracování fyzického těla. Vzpomínáte si přece, jak se toto přepracování událo. Na konci atlantské doby vstoupilo éterné tělo hlavy zcela do fyzické hlavy a pozvolna přetvářelo fyzické tělo tak, že se stalo bytostí vědomou si sebe. Na tomto nevědomém přepracování fyzického těla, na duši vědomé, pracu je člověk dnes v podstatě ještě stále. A v době, která nyní nastane, vplíží se do této duše vědomé a tím do toho, co nazýváme lidským já - neboť já vzchází v duši vědomé - ony duchové bytosti, které se nazývají Asurové. Asurové budou vyvíjet zlo s mnohem intenzivnější silou než samotné satanské mocnosti atlantské doby nebo dokonce luciferští duchové lemurské doby.

Zla, které luciferští duchové přinesli člověku zároveň s dobrodiním svobody, se člověk během pozemské doby zcela zbaví. Zlo, které přinesli ahrimanští duchové, může se odložit v uplynutí karmické zákonitosti. Avšak zlo, které přinášejí asurské mocnosti, se nedá takovým způsobem usmířit. Jestliže dobří duchové dali člověku bolesti a utrpení, nemoc a smrt, aby se přes možnost zla mohl vyvíjet vzhůru, jestliže dobří duchové dali možnost karmy vůči ahrimanským mocnostem, aby se omyl zase vyrovnal - vůči asurským duchům to během pozemské doby nebude tak snadné. Neboť tito asurští duchové budou způsobovat, že to, co zachvátili - a je to přece nejhlubší nitro člověka, duše vědomá spolu s já - že já se bude sjednocovat se smy- slovní Země. Bude se kus po kuse vytrhovat z já, a stejnou měrou, s jakou se asurští duchové usídlí v duši vědomé, stejnou měrou musí člověk na Zemi zanechávat kusy svého bytí. Co propadne asurským mocnostem, bude nezvratně ztraceno. Ne že by jim musel propadnout celý člověk, ale vlivem asurských mocností budou vyřezány z ducha člověka kusy. Tyto asurské mocnosti se ohlašují v našem věku skrze ducha, který zde vládne a kterého můžeme nazvat duchem života v pouhé smyslovosti a zapomenutí všech skutečných duchových bytostí a duchových světů. Mohli bychom říci: Dnes je to teprve převážně teoretické, že asurské mocnosti člověka svádějí. Dnes mu namnoze předvádějí kejkle, že jeho já je výsledkem pouhého fyzického světa. Dnes ho svádějí k jakémusi teoretickému materialismu. Ale během dalšího vývoje - a to se ohlašuje stále více vlivem bezuzdných vášní smyslovosti, které stále více sestupují na Zem - člověku zatemní pohled vůči duchovým bytostem a duchovým mocnostem. Člověk nebude nic vědět a nebude chtít nic vědět o duchovém světě. Bude stále více nejen učit, že nejvyšší mravní ideje člověka jsou jen vyšším utvářením zvířecích pudů, bude nejen učit, že lidské myšlení je jen proměnou toho, co má i zvíře, bude nejen učit, že člověk není pouze co do své podoby spřízněn se zvířetem, ale že také co do své celé jsoucnosti pochází ze zvířete; člověk bude takový názor brát vážně a bude podle něj žít. Dnes přece ještě nežije ve smyslu tvrzení, že člověk co do své jsoucnosti pochází ze zvířete. Ale tento světový názor bezpodmínečně přijde, a následkem bude, že lidé s tímto světovým názorem také budou

žít jako zvířata, klesnou do pouhých animálních pudů a vášní. A v lecčem z toho, co zde není třeba dále charakterizovat, co se teď uplatňuje zejména ve velkých městech jako pusté orgie bezúčelné smyslovosti, vidíme již groteskní pekelnou zář oněch duchů, které označujeme jako asurské. Ještě jednou pohledme nazpět. Řekli jsme, že to byli duchové, kteří chtěli člověka vést kupředu, kteří mu poslali utrpení a bolesti a také smrt. V biblických dokladech je to jasně ohlášeno: V bolestech rodit budeš své děti! Smrt vešla do světa. To je přece to, co ony mocnosti, které se luciferským stavěly na odpor, člověku přisoudily. Kdo dal člověku karmu, kdo vůbec dal člověku možnost karmy? Pochopíte, co je teď řečeno, jen když se pedantským způsobem nebudete přidržovat pozemských dobových pojmů. S pozemským dobovým pojmem se člověk domnívá, že to, co se zde nebo tam jednou stane, bude mít účinek jen se vztahem k tomu, co následuje. Avšak v duchovém světě je to tak, že to, co se děje, se ve svých účincích ukazuje již předem, že je to zde již předem ve svých účincích. Odkud přichází dobrodiní karmy? Z čeho vlastně v našem pozemském vývoji pochází toto dobrodiní, že existuje karma? Ze žádné jiné síly nepřichází karma do celého pozemského vývoje než z Krista. I když se Kristus objevil teprve později, byl již v duchové sféře Země vždycky. Již ve starých atlantských orakulích mluvili kněží orakulí o duchu Slunce, o Kristu. Svatí říšiové v indickém kulturním údobí mluvili o Višvu-Karmanovi; Zarathustra v Persii mluvil o Ahura Mazdaovi nebo Ormuzdovi. Hermes mluvil o Osiridovi; a o oné síle, která svým věčným je vyrovnáním všeho přirozeného, o oné síle, která žije v „Ehjah asker ehjah“, o předpovědi Krista mluvil Mojžíš. Všichni mluvili o Kristu; ale kde se dal najít v těchto starých dobách? Pouze tam, kde se duchové oko mohlo dívat dovnitř, v duchovém světě. V duchovém světě byl vždy k nalezení a působil v duchovém světě, působil z duchového světa. Je to on, jenž člověku již předtím, než vstoupil na Zemi, seslal možnost karmy. Potom vstoupil na Zemi sám, a my víme, co se tím člověku dostalo, že vstoupil na Zemi. Vylíčili jsme jeho působení v samotné pozemské sféře. Vypodobnili jsme význam události na Golgotě. Vylíčili jsme jeho působení také u těch, kteří tehdy, když došlo k události na Golgotě, nebyli vtěleni v pozemském těle, kteří tehdy byli v duchových světech. Víme, že v okamžiku, kdy na Golgotě tekla krev z ran, zjevil se duch Kristův v podsvětí, a řekli jsme: prošlo to celým světem ducha jako osvětlení, jako vyjasnění; zkrátka, řekli jsme, že objevení Krista na Zemi je nejdůležitější událostí i pro svět, který člověk prožívá mezi smrtí a novým zrozením.

Je to naprosto reálný účinek, který vychází z tohoto Krista. Stačí se jen otázat, co by se stalo se Zemí, kdyby se Kristus neobjevil. Právě v protějšku Země bez Krista můžete posoudit celý význam zjevení Krista. Předpokládejme, že by se Kristus nezjevil, událost na Golgotě by se nestala v době, kdy se Kristus zjevil.

Před zjevením Krista bylo to pro duše nej pokročilejších lidí, kteří si osvojili nejhlubší zájem o pozemský život, v duchovém světě tak, že se na to skutečně hodil výrok Reka: Raději žebrákem v horním světě než králem v říši stínů. Neboť duše se cítily osamělé v temném okolí v duchovém světě, než nastala událost na Golgotě. Duchový svět nebyl tehdy ve svém jasu průhledný těm, kteří přicházejíce branou smrti do něho vstupovali. Každý se cítil sám, odtržen, jakoby oddělen zdí od ostatních. A to by bylo stále horší. Lidé by byli ve svém já ztuhlí, odkázáni zcela na sebe, nikdo by nenašel most k tomu druhému. Lidé by se opět vtělovali, a jestli byl egoismus již předtím hodně veliký, každou další inkarnací by se zvětšoval.

Celé pozemské bytí by z člověka stále více udělalo nej pustšího egoistu. Nebyla by žádná naděje, že by někdy vzniklo na světě bratrství, vnitřní harmonie duší; neboť každým průchodem duchovou říší bylo by ego silněji ovlivněno. To by se stalo se Zemí bez Krista. Ze člověk pozvolna najde opět cestu od duše k duši, že získá možnost, vylít velkou sílu bratrství na celé lidstvo, za to lze děkovat skutečnosti, že se objevil Kristus, že se uskutečnila událost na Golgotě. Tak se Kristus jeví jako ona mocnost, která člověku umožnila využívat pozemské bytí odpovídajícím způsobem, to znamená, právě karmu utvářet přiměřeným způsobem. Neboť karma se musí na Zemi projevat. Ze člověk nalézá sílu

v pozemském fyzickém bytí svoji karmu přiměřeným způsobem zlepšovat, že dostává možnost pokračujícího vývoje, tomu vděčí působení Kristovy události, přítomnosti Krista v pozemské sféře. Tak vidíme, jak nejrůznější síly a bytosti po dobu vývoje lidstva spolupůsobí. Kdyby Kristus na Zemi nepřišel - vidíme teď zcela jasně, co jsme předtím mohli naznačit pouze všeobecně tím, že jsme řekli: Člověk by propadl svému omylu, protože by se stále více zatvrzoval, stal by se pro sebe takřka zcela uzavřenou koulí, která by nic nevěděla o jiných bytostech. Sem by člověka zahnal omyl a hřích. Tak je Kristus právě bytostí vedoucí ke světlu, která vyvádí z omylu a hříchu; a tím je člověk schopen nalézat cestu vzhůru. Nyní se otažme: co ztratil člověk tím, že sestoupil z duchového světa, že se zapletl pod vlivem Lucifera do žádosti a vášni a potom vlivem Ahrimana do omylu, iluze a lži ve vztahu k pozemskému světu. Ztratil bezprostřední nahlížení do duchového světa, ztratil porozumění duchovému světu.

Co má tedy člověk znovu získat? Člověk má znovu získat plné porozumění duchovému světu. A Kristův čin může být člověkem jako sebevědomou bytostí pochopen teprve tím, že dospěje k naprostému porozumění významu Krista. Zajisté, Kristova síla je zde. Kristovu sílu nepřinesl na Zemi člověk. Kristova síla přišla na Zemi právě skrze Krista. Skrze Krista vstoupila do lidstva možnost karmy. Avšak nyní má člověk jako sebevědomá bytost poznat bytost Kristovu a poznat souvislost Krista s celým světem. Pouze tím může člověk skutečně působit jako já. Co dělá člověk, když poté, co zde byl Kristus, nejen nechává nevědomě na sebe působit sílu Krista, ale takřka říká: Jsem již spokojen, že zde byl Kristus, On mne už vykoupí a postará se, abych se dostal kupředu! Ale když si člověk řekne: Chci poznat, co je Kristus, jak sestoupil, chci se podílet svým duchem na Kristovu činu! Co tím člověk dělá?

Vzpomeňte si, že tím, že se luciferští duchové vplížili do lidského astrálního těla, sestoupil člověk do smyslového světa, že tím ovšem mohl propadnout zlu, ale také se domohl možnosti sebe vědomé svobody. Lucifer je v bytosti člověka, člověka takřka snesl na Zem, zapředl ho do pozemského bytí tím, že nejprve vášně a žádosti, které byly v astrálním těle, vedl do Země, takže potom mohl také v astrálním těle, v duši rozumové zasáhnout Ahriman. Nyní se objevil Kristus a tím ona síla, která opět může člověka vnést do duchového světa. Ale nyní může člověk, když chce, Krista poznat! Nyní může člověk shromáždit všechnu moudrost, aby Krista poznal. Co tím dělá? Něco obrovského! Když člověk pozná Krista, když se opravdu začíná zabývat moudrostí, aby prohlédl, co Kristus je, potom poznáním Krista vykoupí sebe a luciferské bytosti. Kdyby si člověk jen řekl: Jsem spokojen s tím, že zde Kristus byl, dám se vykoupit nevědomě! - potom by člověk nikdy ničím nepřispěl k vykoupení luciferských bytostí. Tyto luciferské bytosti, které člověku přinesly svobodu, poskytují mu také možnost této svobody nyní volným způsobem užívat k tomu, aby Krista poznával. Potom budou v ohni křesťanství tříbeni a očišťováni luciferští duchové, a to, čím se luciferští duchové na Zemi prohřešili, se z hříchu promění v dobrodiní. Svobodu jsme získali, ale ona se jako dobrodiní také vezme do duchové sféry. Ze to člověk může, že je schopen poznat Krista, že Lucifer ožije v nové podobě a jako krásný duch se může sjednotit s Kristem, to řekl Kristus ještě jako prorocství těm, kteří byli kolem něho: Můžete být osvětleni novým duchem, Duchem svátým! Tento Duch svátý není jiný než ten, skrze kterého bude také pochopeno, co vlastně Kristus učinil. Kristus nechtěl pouze působit, chtěl být také chápán, chtěl, aby se mu porozumělo. Proto patří ke křesťanství, že Duch, který lidi inspiruje, Duch svátý, byl poslán lidem.

Letnice patří v duchovém smyslu k Velikonocům a nedají se oddělit od Velikonoc. Tento Duch svátý není nikdo jiný než znovu oživlý, nyní v čistší, vyšší glorii oživlý luciferský duch, duch samostatného, moudrého poznání. Tohoto ducha ještě sám Kristus prorokoval lidem, že se zjeví po něm, a v jeho smyslu musí působit dále. A co v jeho smyslu pokračuje dále!?- Je-li chápán, působí v jeho smyslu dále duchovně-vědecký světový proud! Co je duchovně-vědecký světový proud? - Je to moudrost ducha, ona moudrost, která to, co by jinak zůstalo v křesťanství nevědomé, pozvedá do

plného vědomí.

Kristovi nese v čele pochodeň znovu oživlý Lucifer, nyní k dobrému proměněný Lucifer. Nese samotného Krista. Je nositelem světla, Kristus je to světlo. Lucifer je, podle významu slova, nositelem světla. Tím ale má být duchovně-vědecké hnutí, tak má být chápáno. A ti, kteří pochopili, že pokrok lidstva je závislý na pochopení velké události na Golgotě, to jsou ti, kteří jsou jako mistři moudrosti a souzvuku pocitů sjednoceni ve velké vedoucí lóži lidstva. A jako kdysi se v živém světovém symbolu snášely ohnivé jazyky na obec, tak vládne to, co samotný Kristus nazval Duchem svátým, jako světlo nad lóží dvanácti. Třináctý je vůdce lóže dvanácti. Duch svátý je velkým učitelem těch, které nazýváme mistry moudrosti a souzvuku pocitů. To jsou tedy ti, kterými jeho hlas a jeho poklady moudrosti v tom či onom proudu stékaly na Zemi k lidstvu. Co je sneseno jako poklady moudrosti pomocí duchovně-vědeckého hnutí, aby byl pochopen svět a duchové v něm, to stéká skrze Ducha svátého do lóže dvanácti, a to je posléze to, co lidstvo postupně přivede k sebe vědomému svobodnému pochopení Krista a události na Golgotě. Znamená to tedy zabývat se duchovní vědou, chápat, že Kristus poslal Ducha do světa, takže zabývat se duchovní vědou spočívá v pravém křesťanství. To bude lidem stále jasnější a jasnější. Potom uznají, že v duchovní vědě mají něco, co je pozitivním životním statkem. Lidé mají v duchovní vědě to, že si Krista pozvolna uvědomují jako Ducha, který prosvětluje svět. A důsledek bude, že lidé zde na zeměkouli, ve fyzickém světě pokračují v morálním vztahu, ve vztahu k vůli, v intelektuálním vztahu. Svět se stane ve fyzickém životě stále duchovnějším. Lidé se stanou lepšími, silnějšími a moudřejšími, a budou vždy hlouběji nahlížet a pronikat do hlubokých základů a zdrojů bytí. Budou s sebou brát plody, které získají zde v tomto smyslovém životě, do nadmyslového života a stále znovu je budou při novém vtělení přinášet zpátky z nadmyslového života.

Tak se Země bude stále více stávat výrazem svého Ducha, Ducha Kristova. Tak bude duchovní věda postupně chápána ze základů světa. Lidé pochopí, že je pozitivní reálnou silou. Dnes má lidstvo v různých bodech blízko k tomu, aby ducha zcela ztratilo. Již nedávno bylo ve veřejné přednášce řečeno, jak dnes lidé trpí strachem z dědičnosti. Strach z dědičného břemene je zcela správně přídatkem našeho materialistického věku. Ale je to dost, oddává-li se člověk iluzi: nepotřebuje mít tento strachů To nikterak nestačí. Člověk, který se nestará o duchový svět, který do své duše nevlévá to, co může plynout z duchovně-vědeckého hnutí, podléhá tomu, co přichází z fyzické linie dědičnosti. Jedině proto, že se člověk prostupuje tím, co mu může poskytnout duchovně-vědecký duchový proud, učiní se pánem toho, co plyne dolů z linie dědičnosti, bude to pro něho bezvýznamné a on se stane vítězem nad vším, co v zevním světě k němu přistupuje vlivem brzdících mocností. Neodstraní to filosofováním a diskutováním, ani tím, že si řekne: nějaký duch existuje - tím člověk nedospěje ještě k vládě nad smyslovostí, nýbrž tím, že se tímto duchem prostoupí, že jej skutečně do sebe přijme, tím, že opravdu má vůli jej poznat ve všech jednotlivostech. Potom budou také lidé ve fyzickém světě stále zdravější vlivem duchovní vědy. Neboť duchovní věda se sama stane lékem, který činí lidi ve fyzickém světě pěkné a zdravé. Reálná síla duchovní vědy stane se nám ještě jasnější, podíváme-li se na to, do čeho člověk vstupuje, prochází-li branou smrti. Je to něco, co člověk dnes jen velmi obtížně chápe.

Člověk si myslí: K čemu mám zapotřebí starat se o to, co se děje v duchovém světě? Když zemřu, vstoupím beztak do duchového světa, potom již uvidím a uslyším, co tam je! Můžete to slyšet v nespočetných variacích, onen pohodlný způsob: Ach, co bych se staral před svojí smrtí o duchovnost! Uvidím potom přece, co v tom je; neboť to přece nemůže nic změnit na mém poměru k duchovnému světu, zda se jím zabývám nebo nezabývám! Ale tak tomu není. Člověk, který takto uvažuje, pozná

temný a ponurý svět. Bude to, jakoby nemohl rozlišovat mnoho z toho, co najdete o duchových světech napsáno v mé knize Theosofie. Neboť když člověk zde ve fyzickém světě spojuje svého ducha a svoji duši s duchovým světem, to jej teprve činí schopným vidět, protože se zde k tomu připravuje. Duchový svět je zde; schopnost do něj vidět si musíte získat zde na Zemi, jinak jste v duchovém světě slepí. Tak je duchovní věda moc, která vám teprve dává možnost vůbec vědomě pronikat do duchového světa. Kdyby se byl Kristus nezjevil ve fyzickém světě, potom by se byl člověk propadl do fyzického světa, nemohl by do duchového světa vstoupit. Tak je ale Kristem pozvedán do duchového světa, že v něm se stává vědomým, že v něm může vidět. Závisí to na tom, že se také dovede spojit s tím, kdo poslal Krista, s Duchem; jinak je nevědomým Člověk si musí svoji nesmrtelnost zasloužit, neboť nevědomá nr smrtelnost není ještě nesmrtelnost. Již Mistr Eckhart řekl o tom pěl. ná slova: K čemu by bylo člověku být králem, kdyby nevěděl, že jím je. Tím ale myslel: K čemu je pro člověka celý duchový svět, kdy? neví, čím duchové světy jsou. Osvojit si schopnost vidění pro duchový svět můžete pouze ve fyzickém světě. To nechť berou v úvahu ti, kdo se táží: Proč vlastně člověk vůbec sestoupil do fyzického světa?- Člo věk sestoupil, aby se mohl stát vidoucím pro duchový svět. Byl by zůstal slepý pro duchový svět, kdyby nesestoupil a kdyby si zde ne osvojil sebe vědomě jsoucno, s kterým se může vrátit do duchového světa, takže ten teď zářící spočívá před jeho duší.

Tak není duchovní věda pouze světový názor, nýbrž je něco, bez čeho člověk ve své nesmrtelné části vůbec nemůže nic vědět o ne smrtelných světech. Duchovní věda je reálná moc, něco, co se jako skutečnost vlévá do duše. A tím, že zde sedíte a zabýváte se duchovní vědou, učíte se, nejen abyste něco věděli, nýbrž vrůstáte do toho, čím se stáváte a čím byste se jinak nestali. To je ten rozdíl mezi duchovní vědou a jinými světovými názory. Všechny ostatní světové názory se vztahují k věděni, anthroposofie se vztahuje k jsoucnosti člověka

Když si věci správným způsobem urovnáme, musíme si říci: Prá vě v tomto osvětlení se jeví Kristus, Duch a duchovní věda ve vnitř ní podstatné souvislosti. Před takovou souvislostí zmizí všechno, co se může povrchně říkat, třeba že západní směr zasahuje nepřátelsky do východního směru okultismu. O tom nemůže být řeč. Nejsou dva okultismy; je pouze jeden okultismus. A není protiklad mezi západní a východní duchovní vědou. Je pouze jedna pravda. A když se nás ptají: Když západní a východní okultismus je totéž, proč se ve východním okultismu neuznává Kristus!?- Jak na to lze odpovědět? Od povědět na to lze tak, že není na nás dát na to odpověď. Nejsme povinni dát na to odpověď; neboť uznáváme celý východní okultismus. Zeptejte se nás: Uznáváme, co říká východní okultismus o Brahmovi, o Buddhovi? Ovšemže to uznáváme. Rozumíme tomu, když se nám praví, že tak nebo onak Buddha vyrostl do své výše. Žádnou východní pravdu nepopíráme. Stojíme pevně na půdě uznávání celé východní pravdy, nakolik je pozitivní. Ale má nám to bránit v tom, abychom ještě také uznávali, co je nad to! Nikdy! Uznáváme, co říká východní okultismus, jenže nám to nebrání uznávat to, co existuje v západních pravdách.

Když se nám vypravuje, že je to nízký způsob pojetí orientalismu když říkají, že Buddha upadl ve zkázu nemírným požíváním vepřového masa - jak to uvádějí učení pánové - a jsme poučovani o tom, že to má hlubší význam, a to ten, že Buddha těm, kteří byli zprvu kolem něho, podal příliš mnoho esoterní moudrosti, takže na tonu.. přeplnění spočívá především jakýsi způsob karmy, to připouštím říkáme: Samozřejmě jsou za tím hlubší esoterní moudrosti, které tví dítě vy, kteří jste východní esoterikové. Avšak když s e nám potom řekne, že nikdo nemůže pochopit, že Jan přijal apokalypsu za hru mu a blesku na Patmosu, potom řekneme: Každý, kdo ví, co se tím míní, ten ví, že je to pravda. Nepopíráme to; ale nemůžeme souhlasit, když by se chtělo popírat, že to druhé je správné. Nenapadá nás něco namítat proti tomu, že je správné, řekne-li se, že Buddhovo astrální tělo bylo uchováno a později vtěleno do Šankaráčárji. Ale nemůže se nám bránit, abychom učili, že astrální tělo Ježíše z

Nazaretu bylo uchováno a zjevilo se v četných obrazech, vtělilo se do různých lidí, kteří tehdy působili ve smyslu křesťanství, jako do Františka z Assisi nebo Alžběty Durinské. Nepopíráme ani jednu pravdu východního esoterismu. Když se nás tedy někdo táže: proč je něco popíráno, proč jsou zde odpůrci, potom není na nás, abychom odpovídali. Neboť na nás by bylo, odpovědět, kdybychom něco z toho popírali Ale my nic nepopíráme! Povinnost odpovědět má ten, který něco popírá, nikoli ten, kdo něco připouští. Je to zcela samozřejmé. A z tohoto východiska pronikne vaši duši v příštích týdnech souvislost mezi duchovní vědou a událostí na Golgotě, a budete moci pozvednout do vyšší sféry celé povolání a celé poslání duchovně-vědeckého světového hnutí, protože je uskutečňováním oné inspirace, oné moci, kterou Kristus označil jako Ducha.

Tak vidíme, jak mocnosti ve světě spolupůsobí, jak se všechno, co zdánlivě odporuje pokroku lidstva, potom ukáže jako dobrodiní. Tak také vidíme, že se v době po Kristu, od věku k věku, Dtxch, který lidstvo osvobodil, opět vynoří v nové podobě - vedoucí nositel světla Lucifer nalezne své vykoupění. Neboť všechno, co je ve světovém plánu, je dobré, a zlo má své trvání jen po určitou dobu. Proto věří ve věčnost zla pouze ten, kdo zaměňuje časné s věčným; a proto nemůže nikdy pochopit zlo ten, kdo nevystoupí od časnosti k věčnosti.

GA 107